

Kā domāt un darīt ar prieku? (Stāsts par robežām, kas ierobežo.)

Sanita Lazdiņa

Skola2030 latviešu valodas mācību satura izstrādes vadītāja,
Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas profesore

Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

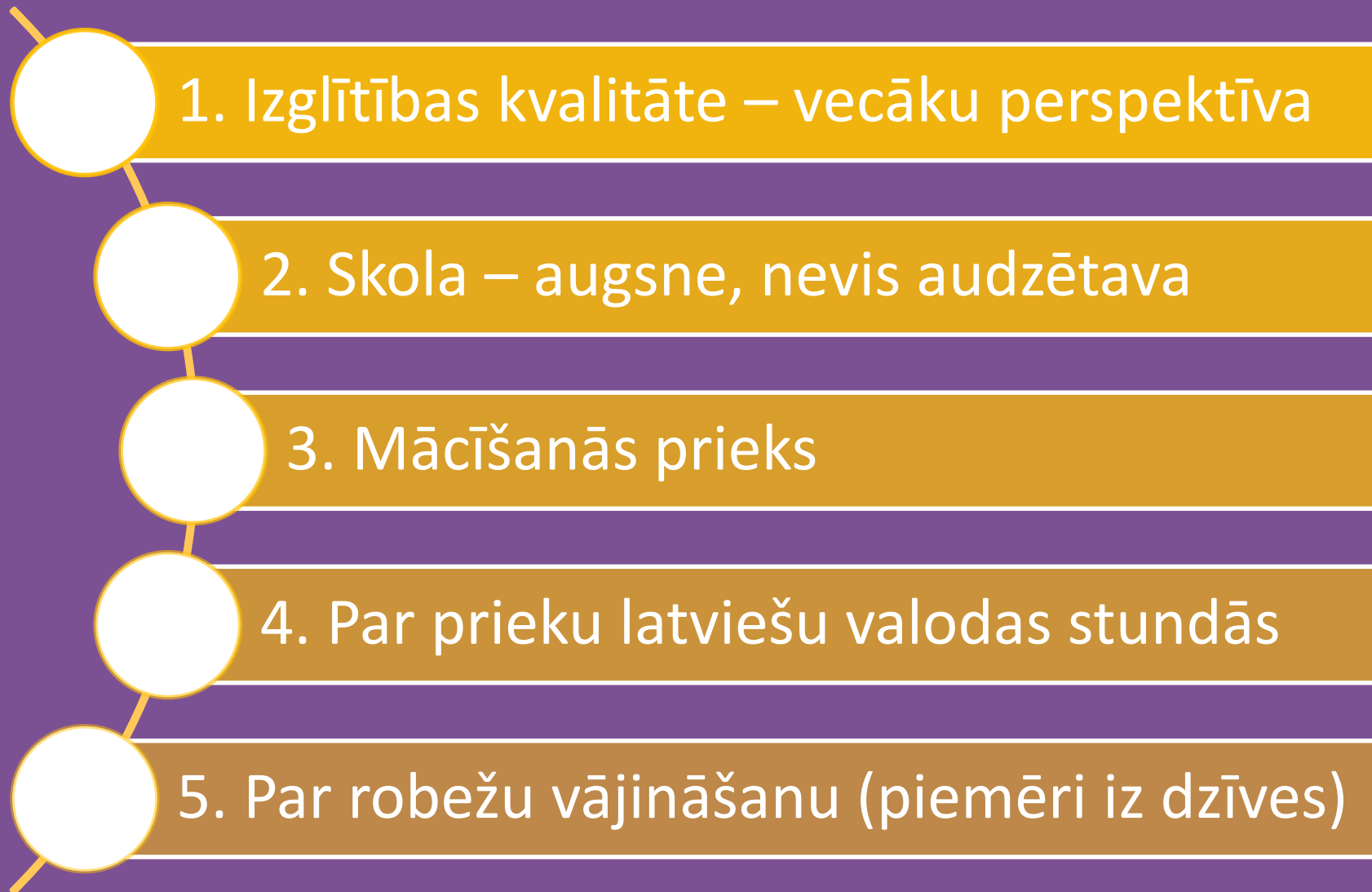
NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

SKOLA
2030

-
1. Izglītības kvalitāte – vecāku perspektīva
 2. Skola – augsne, nevis audzētava
 3. Mācīšanās prieks
 4. Par prieku latviešu valodas stundās
 5. Par robežu vājināšanu (piemēri iz dzīves)

1. Izglītības kvalitāte: vecāku perspektīva

«Domājot par izglītības kvalitāti, gribas izdalīt divus rādītājus: a) tās spēja konkurēt globālajā izglītības un darba tirgū un b) tās spēja bērnu/jaunieti izaudzināt kā personību vai vismaz nesabojāt cilvēku, nesagraut raksturu, nesodīt par kļūdām. Īsumā – izglītības iestādei vajadzētu būt kā augsnei, kurā attīstīties bērnam ieliktajām spējām.» (Jānis Žogots)

«Kritēriji izglītības kvalitātes vērtēšanai, manuprāt, ir spēja iestāties augstākās izglītības iestādēs, konkurētspēja darba tirgū un mācīties prieks – vēlme apmeklēt skolu un apgūt uzdoto.» (Jana Zundāne)

(Avots: Kā skolēnu vecāki nosaka izglītības kvalitāti? 03.05.2012.

<https://www.e-klase.lv/aktualitates/raksti/ka-skolenu-vecaki-nosaka-izglitibas-kvalitati?id=12191>)

Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

2. Skola – augsne, nevis audzētava

Pagātnes atziņas nākotnei

Jācenšas panākt, lai skolēni nebūtu tikai skolutāja vārdu klausītāji, bet **aktīvi darba darītāji**. Šādā ceļā bērnu skolā pieradinās **patstāvīgi meklēt un ar savu novērojumu palīdzību atrisināt dažādus jautājumus** un tādējādi jo ciešāki **nostiprināt iegūtās zināšanas un veiksmes**; tad viņš arī pratīs attiecīgos gadījumos viņas dzīvē izlietot.

(Latvijas tautskolu programma, 1926)

D.Laiveniece (žurnāls «Tagad», sagatavošanas procesā)

Pagātnes atziņas nākotnei

Kotrs bērns ir jauna dvēsele, kurai vyspyrms ir tīseibas paturēt sovas patstōveigas dūmas par pasauli, un audzynōtōju uzdavums – pasargōt jaunū dvēseli nu kotrim spaidim, ari nu pedagogiskim spaidim.

Valērija Seile

3. Mācīšanās prieks

3. Mācīšanās prieks

10 Insights to Enhance the Joy of Learning. The essence of the joy of learning

- #3: The joy of learning enjoys an environment of freedom
- #4: The joy of learning does not like to hurry
- #8: The joy of learning does not include listening to prolonged speeches

(<https://www.psychologytoday.com/us/blog/beautiful-minds/201208/10-insights-enhance-the-joy-learning>)

(Raksts par pētījumu, pilnā versija:

<https://scottbarrykaufman.com/wp-content/uploads/2012/08/Rantala-Maatta-2012-Ten-theses-of-the-joy-of-learning-.pdf>)

3. Mācīšanās prieks (un prieks lasīt)

Antra Ozola (LU, 2017):

Bērniem ir priekšstats, ka mācīties ir grūti un smagi. Ja būtu pretēji, pašapziņa būtu augstāka. Bērniem jāpaceļ pašapziņa, ka viņi var, ka mācīties ir aizraujoši.

Antra Ozola (2017: 53):

Latvijas skolēnu lasītprasmes pašnovērtējums ir pārsteidzoši zems.

(Starptautiskā lasītprasmes novērtēšanas pētījuma IEA PIRLS 2016 pirmie rezultāti par 4. klašu skolēnu lasītprasmi Latvijā un pasaulē, sk.:

https://www.ipi.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/ipi/Publikacijas/elektronisks_PIRLS2016_nacionalais_zinojums.pdf)

Mācīšanās prieks (un prieks lasīt)

- 4.klasē skolēniem jau ir izveidojušies lasīšanas paradumi.
- 10 gadu vecumā efektīvākās lasīšanu veicinošās aktivitātes ir: vecāku un bērnu kopīgi bibliotēku vai grāmatveikalu apmeklējumi.
- Jādod laiks lasīšanai (arī stundās).
- Latvijas skolēnu attieksme pret lasīšanu ir ļoti negatīva.

(A.Geske, A.Ozola, 2007)

	<i>Aptuvenais dalījums posmos</i>	<i>Agrīnais periods (pirmsskola un 1.kl)</i>	<i>Pirmais posms (līdz 4.kl.)</i>	<i>Otrais posms (līdz 7.kl)</i>	<i>Trešais posms (9.-11.kl)</i>	<i>Ceturtais posms (12.kl-augstskola)</i>
Lasišana	Prieks un izvēle	Es ar prieku iepazīstu un darbojos ar likumsakarībām un skaņām valodā, un es spēju izmantot to, ko iemācos.	Es sistemātiski (regulāri) atlasu un izvēlos tekstus, kuri man šķiet aizraujoši, lai tos lasītu, skatītos vai klausītos, un spēju paskaidrot, kādēļ es dodu priekšroku konkrētiem tekstiem un autoriem.	Es sistemātiski atlasu un izvēlos tekstus savam priekam, lai tos lasītu, klausītos un skatītos, un spēju paskaidrot, cik lielā mērā tie atbilst manām vajadzībām un attaisno manas cerības, un spēju pamatot savu atbildi.	Es sistemātiski atlasu un izvēlos tekstus savam priekam, lai tos lasītu, klausītos un skatītos, un spēju paskaidrot, cik lielā mērā tie atbilst manām vajadzībām un attaisno manas cerības, un spēju pamatot savu atbildi.	

Prieks un izvēle (fragments no Skotijas *literacy* standarta)

Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

4. Par prieku latviešu valodas stundās

2.klases temats:

lepriecinu sevi un pārsteidzu draugus

- **Meklēsim prieku un pārsteigumus ikdienā!**
- **Stāsta** par to, kas sagādā ikdienā prieku – par mīļākajām filmām, multfilmām, grāmatām, spēlēm, vaļaspriekiem, svētkiem u.c. **Uzdod** sev interesējošus jautājumus klasesbiedriem, **atbild** uz uzdotajiem jautājumiem.
- **Spēlē** priecāšanās spēli: **uzraksta** lietas, kas ikdienā ne vienmēr ir patīkamas, un **pamato**, kāpēc par šīm lietām var priecāties; uzmet metamo kauliņu, ar uzmesto ciparu **izdomā un pieraksta** teikumus par priecāšanos, piemēram, „Man ir pieci draugi. Es priecājos tiem!”, „Es mācos otrajā klasē. Tas ir lieliski!” **Izlasa** teikumus izteiksmīgi un **nosaka** teikuma veidu (stāstījuma vai izsaukuma teikums).

Par robežām, kas ierobežo (poētiska atkāpe)

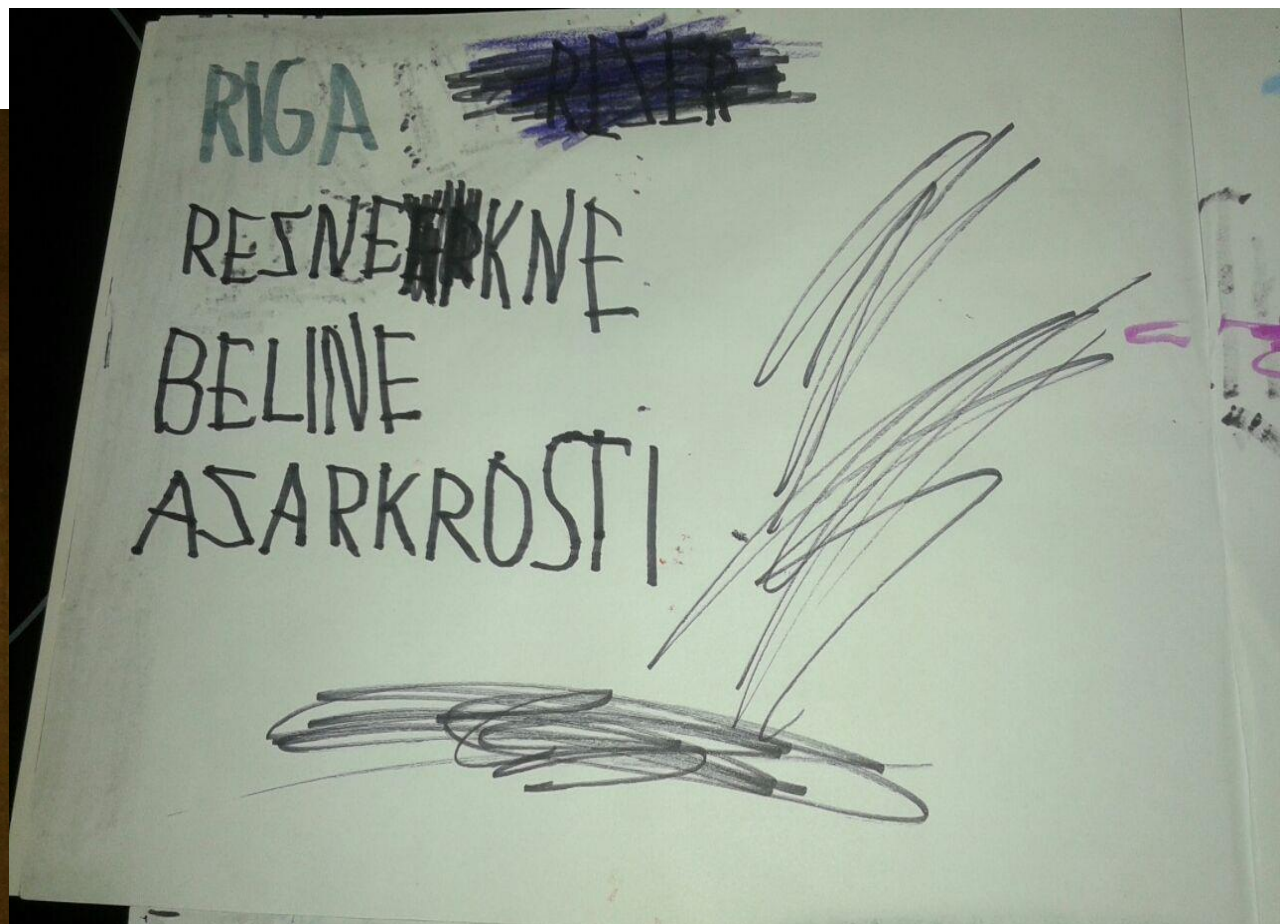
Dažreiz man gribas visu lauzt
Par to, ka robežu tik daudz,
Par to, ka robežas kā rēgi klīst,
Par to, ka netieku tām līdz.

(Igo, Fēlikss Kīgelis «Cerību laiks»)

5. Par robežu vājināšanu

➤ Kļūda vai izaugsme = nebaidīšanās kļūdīties?

➤ Kļūda vai risinājuma meklēšana saziņas nodrošināšanai?

Trīs zēnu (7 gadi) saruna mājās (janvāris, 2018):

A. Эта моя любимая song

D. Meine auch

M. Es zinu

(trans-languaging)

Durvju bojāšana vai radoša pašizpaušme?

Sociālo uzvedības konvenciju pārkāpšana vai īpašas vērtības piešķiršana bērnam un viņa paveiktajam?

PALDIES PAR UZMANĪBU!

sanita.lazdina@skola2030.lv

